

**Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України “Про
затвердження Змін до Положення про ведення касових операцій у
національній валюті в Україні”**

I. Визначення та аналіз проблеми, яку передбачається розв’язати шляхом державного регулювання

Відповідно до статті 33 Закону України “Про Національний банк України” для забезпечення організації готівкового грошового обігу Національний банк здійснює визначення порядку ведення касових операцій для банків, інших фінансових установ, підприємств і організацій.

На сьогодні діючим нормативно-правовим актом, який визначає порядок ведення касових операцій у національній валюті України суб’єктами господарювання, є Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148 (зі змінами)(далі – Положення).

Підготовка проекту постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Змін до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні” (далі – зміни до Положення) зумовлена необхідністю приведення норм цього нормативно-правового акта у відповідність до вимог законодавства.

Так Законом України “Про внесення змін до Закону України “Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг” та інших законів України щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі та послуг” від 20 вересня 2019 року № 128-ІХ внесено зміни до Закону України “Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг”, зокрема в частині можливості здійснення за допомогою реєстраторів розрахункових операцій (з відповідною реєстрацією) операцій з видачі готівки держателям електронних платіжних засобів. Крім того, вказаними змінами передбачається поряд з паперовими документами широке застосування електронних документів, у тому числі електронного розрахункового документу, електронного фіскального звітного чека тощо. З огляду на зазначене, вимоги Положення потребують приведення у відповідність до вимог цього законодавчого акту.

Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” від 12 вересня 2019 року № 79-ІХ внесено зміни до статті 7 Закону України “Про Національний банк України” в частині здійснення Національним банком державного регулювання та нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги в межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та іншими законами України, а також надання особам, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, ліцензії на переказ коштів без відкриття рахунків.

Отже такі особи повинні бути в рівних умовах з небанківськими фінансовими установами в частині можливості здійснення переказу у національній валюті без відкриття рахунків.

Ураховуючи, що вимогами Положення передбачена можливість здійснення переказів як через банки, так і через небанківські фінансові установи, які в установленому порядку отримали ліцензію на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків, змінами до Положення пропонується врегулювати питання щодо надання можливості особам, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, здійснювати операції з переказу коштів (на підставі виданої Національним банком ліцензії на здійснення таких операцій).

Прийняття вказаних змін до Положення, сприятиме вирішенню вищезазначених питань.

II. Визначення цілей державного регулювання

Метою розробки змін до Положення є приведення його вимог у відповідність до вимог чинного законодавства України та нормативно-правових актів Національного банку.

III. Визначення та оцінка всіх альтернативних способів досягнення встановлених цілей з аргументацією переваг обраного способу

Для досягнення цілей державного регулювання Національним банком в проекті змін до Положення визначено ряд норм, що регламентують здійснення суб'єктами господарювання операцій з готівкою.

Альтернативний спосіб досягнення цілей, передбачених у проекті змін до Положення, можливо реалізувати шляхом повного переходу на безготівкові розрахунки та впровадження Cashless economy.

У той же час, у зв'язку з ще значним рівнем готівкових розрахунків в фінансовій системі України, недостатнім розвитком безготівкових розрахунків, потребою в забезпеченні стабільних надходжень готівки до банківської системи і прискоренні її обігу, передбачений Національним банком спосіб досягнення поставлених цілей державного регулювання шляхом внесення необхідних змін до відповідного нормативно-правового акта Національного банку є на сьогодні оптимальним.

IV. Опис механізмів і заходів, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта

В основу механізму, що застосований для розв'язання проблем покладено внесення відповідних змін до Положення.

Так, зокрема з метою приведення вимог Положення у відповідність з законодавством України передбачається: застосування суб'єктами господарювання поряд з паперовими документами електронних розрахункових документів та електронних фіскальних звітних чеків; надання можливості здійснення за допомогою реєстраторів розрахункових операцій (з відповідною

реєстрацією) операцій з видачі готівки держателям електронних платіжних засобів, а також удосконалення норми щодо обліку таких операцій; надання особам, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, можливості здійснювати операції з переказу коштів у національній валюті без відкриття рахунків, на підставі виданої Національним банком ліцензії на здійснення таких операцій.

У разі затвердження Правлінням Національного банку запропонованого для розгляду проекту змін до Положення, зміст цього регуляторного акта буде доведено до відома користувачів шляхом офіційного оприлюднення через засоби масової інформації відповідно до законодавства України.

V. Обґрунтування можливості досягнення цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта, оцінка можливості впровадження та виконання вимог регуляторного акта

Практичний досвід застосування в діяльності вимог діючого Положення (протягом його дії), характер публікацій, звернень, запитів щодо роз'яснення окремих його норм свідчить, що вони в цілому нормально сприймаються і реалізуються відповідними органами державної влади, юридичними і фізичними особами.

Ураховуючи вимоги законів України “Про внесення змін до Закону України “Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг” та інших законів України щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі та послуг” та “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” та необхідність їх виконання суб'єктами господарювання, можна позитивно оцінити перспективу введення та реалізації ними запропонованих змін до цього нормативного акта.

Ризик негативного впливу зовнішніх факторів на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється ймовірною затримкою прийняття відповідних змін до нормативно-правових та відомчих актів Міністерства фінансів України та Державної податкової служби України, що може призвести до необхідності внесення змін до регуляторного акта або відтермінування набрання ними чинності.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта

Прийняття запропонованих змін до Положення надасть можливість користувачам електронних платіжних засобів отримувати (у разі потреби) готівку з кас підприємств, які застосовують реєстратори розрахункових операцій, буде сприяти зменшенню тінізації економіки, подальшому розвитку безготівкового сегменту та створенню економічних передумов для функціонування та розвитку конкурентного середовища на ринку фінансових та банківських послуг шляхом реалізації права інших юридичних осіб, які не є фінансовими установами, надавати окремі фінансові послуги на підставі ліцензії Національного банку України на переказ коштів без відкриття рахунків.

Розміри кожної вигоди і витрати не можуть мати монетизовану або числову форму вираження, оскільки не підлягають обчисленню з використанням статистичних даних, даних наукових досліджень та соціологічних опитувань.

VII. Обґрунтування запропонованого строку чинності запропонованого регуляторного акта

Вимоги, встановлені змінами до регуляторного акта, діють без зазначення строку.

VIII. Визначення показників результативності регуляторного акта

Для відстеження результативності змін до регуляторного акта планується постійно супроводжувати, вивчати та аналізувати практику застосування норм цього документу, використовуючи звернення, запити, повідомлення, пропозиції, набутий практичний досвід суб'єктів господарювання, органів державної влади та місцевого самоврядування, фізичних осіб, депутатів всіх рівнів, відповідні публікації в засобах масової інформації тощо.

Ураховуючи специфіку запропонованого регуляторного акта, визначити інші показники його результативності неможливо.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватимуться відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття

Відстеження результативності змін до регуляторного акта, в разі його прийняття, буде здійснюватись згідно з нормативно встановленими вимогами на підставі опрацювання та систематизації інформації, що надходить до Національного банку від суб'єктів господарювання, органів державної влади та місцевого самоврядування, фізичних осіб, депутатів всіх рівнів, контролюючих органів.

Відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» проект постанови є регуляторним актом, стосовно якого має послідовно здійснюватися базове, повторне і періодичне відстеження результативності.

Базове відстеження результативності запропонованого регуляторного акта буде проведено до набрання чинності цим документом, а повторне та періодичне – у строки, передбачені вищезазначеним законом.

Голова
Національного банку України

Яків СМОЛІЙ